

מסורת הש"ס

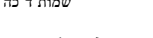
- ↑ [מוספתא פ"ג ה"ה], ↑ [קדושין ז' יט"ג], ↑ [נזירות מב.ד, ד] ו"ז ל"ו ר' יוחנן אמר המול וכו'.
- ↑ נדרים לא: [יבמות ע"ה].
- ↑ נדרים שם יבמות שם.
- ↑ [נזקין כ"י ביה ופקרת.
- ↑ יעב"ץ, ח) ונ"י תוספות לקמן כט. ד"ה אכל לא.
- ↑ [נזוגמתו בנדרים מח]: ↑ [נעמי]שמוספותטוטהבד.
- ↑ ד"ה ור' יוחנן, כ) ונ"ע תוספות יבמות ע"ה. ד"ה שאני ע"ש ישע ונזכרים הר"ן יד: במשנה ד"ה קונס שאני ימן ונ"ע תוספות נזירות נט. ד"ה קונס, ↑ [נזיל דמהיל במאן דלא מהילי, ח) ז"ל א"ב, מהרש"ה ומהר"ם,

תורה אור השלם

- ↑ וְאִמָּר אֶלְהֵם אֵל אֲבָרְהָם וְאֵתָהּ אֵת בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְיִרְדָּךְ אֶתְּרִיךְ לְדֹרֶתָם:

- ↑ בראשית יז ט
- ↑ וְכִי יִגְדַּר אֶתָּךְ יָרֵךְ וְיַעֲשֶׂה פֶסַח לַיהוָה הַמּוּל לוֹ כָּל יָבָר וְאָן יִקְרָב לַעֲשׂוֹת וְהָיָה כְּאֹרֶחַ הָאָרֶץ וְכָל עַרְלָא לֹא יֵאבֵל בּוֹ: שְׁמוֹת ב' מח
- ↑ הַמּוּל יִמּוֹל לְיֶלֶד בֵּיתָךְ וּמִקֵּדָתְךָ בַּסֶּפֶר וְהִיָּתָה בְּרִיתִי בִּבְשָׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם: בראשית יז י
- ↑ וַתִּקַּח צִפְרָה צֶרֶת וַתַּבְרַת אֹת עֶרְלָת בְּנָהּ וַתַּעַב לְרַגְלֶיהָ וַתֹּאמֶר כִּי יִחַן דָּמִים אֶתָּה לִּי: שְׁמוֹת ד' כה

הגהות הב"ח

- ↑ תוס' ד"ה איכא וכו' א"ת ברייתא תשמור לכא:

לעזי רש"י

פינדרא ‏(פוניטור‏)[א. נקב.

מוסף רש"י

בערלי ישראל. לענין נזר מליץ ניהו דהלך אחר לשון זני אדם ושהלאם לא קרי להו ערלים ועובדי כוכבים לא קרי להו מליץ (יבמות שם).
במחיל עובדי כוכבים. דעכלל ערלים הן. ערלי ישראל בכלל מולס הן כגון שמתו אחיו מתמת המילה (נדרים א:).

רבינו חננאל

עובד כוכבים כלל כלל לא ימול והתניא עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה [ורפאן] עובד כוכבים ורופא כותי ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ ופרקי' כי קטן שרי ר"מ ברופא עובד כוכבים מומחה דלא מרע נפשיה דחייש דלמא מטיק עליה שם רע ואומרים דקטיל לאינשי וכן כי אתא רבי דמיא אמר עובד כוכבים אם היה רופא מומחה לרבים מותר:
הא דתניא ישראל מל כותי אבל כותי לא ימול ישראל מפני שמל לשום הר גזרים דברי רבי יהודה אוקימנא דברי יהודה הנשיא דסבר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנאמר

ואתה את בריתי תשמור א) אתה ולא כותי וכ"ש עובד כוכבים ועוד כתיב ועשה פסח לה' הוא שכשר

למול אבל עובד כוכבים לא ורבי יוסי חולק עליו ואומר וכו' היכן מצאנו בתורה מילה לשמה אלא

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

רופא מומחה. לא מרע נפשיה לשוייה כרות שפכה: **אלא נעולס איפוך כדאפיקין מעיקרא**. דלרבי יהודה כותי אסור ועובד כוכבים מותר דעובד כוכבים אין דרכו למול בניו לשם עבודת כוכבים ולשפיכות דמים לא חייש הואיל ואחרים על גביו: ודקשיא לך דרבי

יהודה אדרבי יהודה. דפסיל מילת

עובד כוכבים מגזירת הכתוב [וכו]: ההיא

ר' יהודה הנשיא היא: **מ"ט דרבי יהודה**. צר פלוגתא דרבי יוסי דפסיל כותי: **לס' המול** ועשה פסח לה' המול וגו' ודריש ציה מילה לשמה הלכך כותי פסול דמל שלא לשמה אצל עובד כוכבים לא מהיל אלא אדעתא דישראל שאומר לו מהול והיינו לשמה: **המול ימול**. רבואה הוא:

נפסח כתיב. לה' דקרא אפסח קאי שמתא עשייתו לשמה: **ואתה את צריפי שמור**. וזרעך אחרריך ולא עובד כוכבים: **המול ימול**. קרי ציה המל ימול מי שהוא מהול ימול אחרים: **גבנוני**. אומה מהולה: **קונס שאני נהנה לערלים**. מה שאני נהנה מן הערלים אסור עלי בקונס וקונס הוא **שזון הקדש**: **שמתו אחיו מתמת מילה ולא מהולסו**. להו שלא ימות: וספק. **ע"י שליט**: **וספרס**. אמרה לאחר וכרת: **במתני' מסתרפאין מהן**. מקצנלין מהן רפואה: **ממון ונפשות** גגמנרא מפרש: ואין מסתרפין מהן **בכל מקום**. אפילו בשצילי רה"ר שעובדין שם מדיר שמה יחתוך לוארו בתער: **גמ' רפוי נפשות נחנס**. כלומר מעלתו ומנפשו הוא עושה כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג)

צדעתנס: **בשכר**. לא קטיל דחייש להפסקא דאגריה: **ריפוי ממון מכה שאין צה סכנה**. שיכול העובד כוכבים לקלקלו שתכאז לו יותר ויוציא ממון לרפאות: **ריבדא דכוסילתא**. כלי אומן המקיץ צכתפיס. ריבדא מכת הכלי וצלע"ו פיינדר"א. כלומר אי כדא לי ריבדא דכוסילתא שהקיו לי אומן ישראל לא אמינא לעובד כוכבים לאסויה להעציר הכאז דאסור למסור גופו ציד עובד כוכבים: **ריפוי נפשות גופו**. ואפי' אין סכנה בצדכ:

סכר

למאן דאמר אשה לא והכתיב יותקח צפורה צר קרי ביה ו'ותקח והכתיב ותכרות קרי ביה ותכרת דאמרה לאיניש אחרינא ועבד ואיבעית אימא אתיא אידיה ואתחלה ואתא משה ואגמרה: **במתני' ימתרפאין מהן ריפוי ממון** אבל לא ריפוי נפשות ואין מסתרפין מהן בכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יברה"ר מותר אבל ו'לא בינו לבינו: **גמ' מאי ריפוי ממון ומאי ריפוי נפשות** אילימא ו'ריפוי ממון בשכר ריפוי נפשות בחנם ליתני מתרפאין מהן בשכר אבל לא בחנם ו'אלא ריפוי ממון דבר שאין בו סכנה ריפוי נפשות דבר שיש בו סכנה והאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אלא ריפוי ממון בהמתו ריפוי נפשות גופיה והיינו דאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא **י**אבל אם אמר לו סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו מותר סבר

קפרין מנדרים למ"ד המול ימול דלמא שאני נדרים דהלך צהן אחר לשון בני אדם והתם נמי דקפשטי מקרא קרא ל"ל הא אמר **בנדרים הלך אחר לשון בני אדם** י"ל דהתם מפיק ליה מקרא כי לא נתצטר לכו לשון בני אדם אס לא מן הפסוק וכיוצא צוה איכא צפ"ק דפסחים (דף ג.) והא קמ"ל דאזר כוכבים אור הוא ונפקא מינה לנזר" ו'אי נמי שפיר פריך קראי אהדדי דהתם נפיק מקרא דכל העובדי כוכבים ערלים ואין מילתם חשובה לקרותה מילה וקשה למאן דסבר למימר דהוי ערבי וגבנוני בכלל מהולים: **איכא בינייהו אשה**. תימנה אמאי לא אמר איכא צנייהו מומר לערלות דלמ"ד ושתה את צריפי (א) ליכא שאניו בכלל לשמור כדאמרין פרק השולח (גיטין דף מה.) דישראל מומר לאו בר קשירה כאותה שהצאתי לעיל מפני שאניו חפץ לקשור ה"נ נימא שאניו צר מילה כיון שאניו חפץ לימול ולמ"ד המול ימול איכא דאמרי לעיל אע"ג דלא מהילי כמאן דמהילי דמו ואזר"י דמומר לערלות מיהו צר שמירת צרית הוא אלא שאניו חפץ אצל מיהו צר שמירת צרית הוא אס יחפון וגביטין גבי קשירה הכי קאמר כל שאניו בקשירה כלומר שאניו מקיים מצות וקשרתם אינו בכלל וכתצתם וזה מצטל מצות קשירה מעליו: **אשה לאו בת מיצה היא**. יש לפסוק כרצ ואין אשה כשרה למול דאף על גב דרצ ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן צהא הלכה כרצ דצרייתא דרבי יהודה הנשיא קיימא כוותיה אצל צה"ג פסק דאשה כשרה למול ולרצ דאמר אינה כשריה למול צריך לפרש בצרק קמא דקדושין (דף כט.) דמזריך אותו ולא אותה למדרש שאינה חייבת למול צנה היינו לצקס למהלוי:

פרק שני עבודה זרה

ברופא מומחה. ואפילו אינו מומחה למילה לא מרע נפשיה ככל דצר שיתעסק צו: **וכי היבן מצינו מיצה לשמה**.

הכא משמע דלרבי יהודה אע"ג דצעי מילה לשמה מסקינן דמכשר לה צעובד כוכבים ותימנה מ"ש מגט דצענין לשמה ופסלינן כתיבת

עובד כוכבים בגט פ' [המצביל] (גיטין דף כג. ושם ד"ה עובד כוכבים) משום דעובד כוכבים אדעתא דנפשיה קעביד וי"ל דלא דמי דלעולס עובד כוכבים סתמא קא עביד גבי מילה דסתמא לשמה קאי כל זמן שאניו עושה לשם הר גזרים אס כן צעובד כוכבים דסתמא קעביד כשרה אצל גט אשה סתמא לאו לשמה דסתם אשה לאו לגירושין עומדת הלכך גט צעובד כוכבים פסול והלכך צריך שיפרש כותב הגט בתחלת הכתיבה אני כותב לשם פלונית והוא הדין בס"ת צריך שיאמר צפירוש בתחלת הכתיבה אני כותב לשם תורת ישראל והאזכרות לשם קדושה דסתמא לאו לשמו קאי וכן משמע פרק הניזוקין (גיטין דף מד:) ואזכרות שלו לא כתבתי לשמן משמע לא פירשתי לשמן דאי סתמא כשר עד שיפרש שלא לשמן היה לו לומר כתצתים שלא לשמן וכן משמע נמי צפרק השולח (שם דף מה:) גבי רשצ"ג שהמיר צניידן ליקח ספרים מעובד כוכבים ומקשה ורשצ"ג עיבוד לשמן צעי כתיבה לשמן לא צעי ומדפסיל כתיבה צעובד כוכבים ש"מ דסתמא לאו לשמן דאי סתמא לשמן ליתכשר כמו צמילה וא"ת כיון דסתמא לאו לשמן א"כ פרק השולח (שם דף מה:) גבי ס"ת תפילין ומוצות שכתבן מין מסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכוטי ישראל מומר פסולים שנאמר וקשרתם וכתצתם כל שיטנו בקשירה ישנו בכתיבה למה לי קרא תיפוק ליה דעובד כוכבים סתמא עביד וסתמא פסול י"ל דתני עובד כוכבים אגב אשה וקטן דה"נ תנא מין דכלאזו קרא פסול משום דסתמא לעבודת כוכבים: **דבררה תורה כלשון בני אדם**. אומר ר"י דמאן דאית דאית ליה הכא דצרה תורה כלשון בני אדם יכול להיות שאינו חולק על השצ תשיב ועל הוכח מוכיח וכיוצא צהן דדרשינן להו (צ"מ דף לא.) דלא אשכחנא תנא דפליג ורואיה דר"ש אמר פרק מנזילת האשה (כתובות דף קו:) על העצט נעצטינו דצרה תורה כלשון בני אדם ור' שמעון גופיה דריש צפ"ק דר"ה (דף ט.) עשר תעשר וזריך עיון דצדכ דמלזיה טעס אומר התלמוד פעמיס כך ופעמיס קך ו'ה"ג **ק**רנ**ם** שאני נהנה. ולא גרס ציו"ד דא"כ הוי דצרים שאין צהס ממש ואין חל כדאמרין צנדרים (דף טו.) גבי שאני ישן ו:

אָלמָא אַע"ג ‏(דלא מהיצי **במאן** דמהיצי) דמו. תימנה מאי

רבינו חננאל(המשך) כותי כיון שהוא מהול מל והולך עד שתצא נפשו ואמרין מאי טעמא דר' יוסי דכתיב המול ימול יליד ביתך וגר' המול ימול מכל מקום ואפילו כותי: אימא מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה משום רב אמרי ואתה את בריתי תשמור ו' יוחנן אמר מהכא המול ימול לילד ביתך פ"י המהול ימול לאפקי עובד כוכבים דלאא מהול הוא: ואמרין מכיזי רב ור' יוחנן תרייהו פסלי בעובד כוכבים מאי בינייהו ואמרין ערבי מהול וגבנוני פ"י גבנוני מוכי אברהם הם ומהולים ושוכנים בהוי גבנונים לפיכך נקראים גבנונים לרב אפילו אלו שהן מהולים פסולין דלאו בני ברית הן ור' יוחנן אמר כיון שמהולין הן שרי. ומקשינן וכי מולי עובדי כוכבים מהולין נקראים והתנן האומר קונם שאניי נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים הנה עובדי כוכבים אפילו הן מולין ערלין הם חשובים אלא איכא בינייהו יהודי ערל כגון שמתו אחיו מחמת מילה כלומר משפחה ידועה כיון שמליין אותן מותים מכח דם המילה קרי ליה ותקח כלומר עשתה אחרים שיקחו וכן פ' ותכרות. איבעי תימא צפורה אתחלה ומשה רבינו גמר המילה: **במתני'** של ישראל שהוא מוצני העובדי כוכבים. ואצ"פ

כו.

כט א מיי פ"ב מהל' מילה הלכה א סמג עשין כח טוש"ע י"ד סימן רכד סעיף א:

ל ב מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריו סעיף תא:

לא ג מיי פ"ב מהל' מילה הלכה א סמג עשין כח טוש"ע י"ד סימן רכד סעיף א:

לב ד מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כ סמג עשין כח טור ש"ע י"ד סימן ריו סעיף מב:

לז ה מיי פ"ב מהלכות מילה הלכה א סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רכד סעיף א ונזכר אלפס שנת סוף פרק יט דף סא: צוה"ל ג' יוחנן דאמר המול ימול כיון דישראל הוא אפי' ערלים כמהולים דמו אמתא נמי ככלל ישראל היא ומהלל:

לח ו מיי פ"ב מהלכות נזואה הלכה ז סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קנה סעיף א:
לח ז מיי שם הלכה יא סמג שם טוש"ע י"ד סימן קט סעיף א:
לז ח ט מיי שם הל' ט י סמג שם טור וש"ע י"ד סי' קנה סעיף:

רבינו חננאל(המשך) כותי כיון שהוא מהול מל והולך עד שתצא נפשו ואמרין מאי טעמא דר' יוסי דכתיב המול ימול יליד ביתך וגר' המול ימול מכל מקום ואפילו כותי: אימא מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה משום רב אמרי ואתה את בריתי תשמור ו' יוחנן אמר מהכא המול ימול לילד ביתך פ"י המהול ימול לאפקי עובד כוכבים דלאא מהול הוא: ואמרין מכיזי רב ור' יוחנן תרייהו פסלי בעובד כוכבים מאי בינייהו ואמרין ערבי מהול וגבנוני פ"י גבנוני מוכי אברהם הם ומהולים ושוכנים בהוי גבנונים לפיכך נקראים גבנונים לרב אפילו אלו שהן מהולים פסולין דלאו בני ברית הן ור' יוחנן אמר כיון שמהולין הן שרי. ומקשינן וכי מולי עובדי כוכבים מהולין נקראים והתנן האומר קונם שאניי נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים הנה עובדי כוכבים אפילו הן מולין ערלין הם חשובים אלא איכא בינייהו יהודי ערל כגון שמתו אחיו מחמת מילה כלומר משפחה ידועה כיון שמליין אותן מותים מכח דם המילה קרי ליה ותקח כלומר עשתה אחרים שיקחו וכן פ' ותכרות. איבעי תימא צפורה אתחלה ומשה רבינו גמר המילה: **במתני'** של ישראל שהוא מוצני העובדי כוכבים. ואצ"פ

^[1] נגלה מזה דרבינו לא גרים אלא נעולס איפוך אלה קר ביייתא דאסור לכמוי למול ישראל ר"י הנשיא הוא ופיקס לה מקרא דאפי' כותי אסור למול וי"ע